

เอกสารถอดความสรุปบทเรียนห้องย่อย
การสัมมนาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เรื่อง การพัฒนาวिकासารับใช้สังคม
วันพุธที่ ๒๙ มิถุนายน ๒๕๕๕ ณ โรงแรมมิราเคิลแกรนด์

กลุ่มที่ ๔ : ชุมชน

กลุ่มที่ ๔ นำเสนอโดย นายภัทร ศุภเฒ จากตัวแทนชุมชนบ้านศรีชุมพร

สวัสดิ์ศติคณาจารย์ และแขกผู้มีเกียรติทุกท่านครับ ผมนายภัทร ศุภเฒ จากตัวแทนชุมชนบ้านศรีชุมพร ในประเด็นที่ว่าชาวบ้านคิดอย่างไรเมื่อมหาวิทยาลัยมาร่วมพัฒนาชุมชน อย่างมศว. เข้ามาร่วมสร้างโพธิวิซชาลัย มจร.ร่วมปลูกป่าเพื่อช่วยเหลือพื้นที่ที่ถูกน้ำทะเลกัดเซาะ สถาบันอาศรมศิลป์คือเรื่อง ชุมชนริมน้ำจันทบูรณ และบ้านศรีชุมพร ส่วนธรรมชาติศาสตร์ คือเรื่อง การพัฒนาชุมชนโดยรอบมหาวิทยาลัย ส่วนม.ราชภัฏอุตรดิตถ์ คือ การสร้างกระบวนการเรียนรู้เพื่อให้ชุมชนสามารถแก้ปัญหาของชุมชนด้วยตัวเอง

ชาวบ้านคิดอย่างไรเมื่อมหาวิทยาลัยเข้ามามีส่วนร่วมพัฒนาชุมชน คือ ชุมชนต้องการให้มหาวิทยาลัยมีความจริงจัง จริงใจ และไม่แปลกแยกกับชุมชน หมายถึงต้องเข้าถึงชุมชนจริงๆ ซึ่งตรงนี้เป็นสิ่งสำคัญ ข้อที่สอง มหาวิทยาลัยควรผลักดันการแก้ปัญหาพร้อมกับชุมชนอย่างต่อเนื่องและจริงจัง ช่วยคิด ช่วยทำ ส่วนข้อที่สาม มหาวิทยาลัยควรร่วมค้นหาปัญหา สร้างกระบวนการเรียนรู้กับชุมชน แลกเปลี่ยนเรียนรู้ จัดลำดับความสำคัญ และวางแผน โดยผู้เข้าร่วม คือต้องมีนิสิต และชาวบ้าน แลกเปลี่ยนเรียนรู้กัน ทั้งเรื่องของทฤษฎีและภาคปฏิบัติ จุดสำคัญคือเพื่อทำให้ชุมชนได้เห็นคุณค่าของตัวเอง ได้รู้สึกมีศักดิ์ศรี มีตัวตนมากขึ้น

ในเรื่องของการทำอย่างไรจึงจะให้มหาวิทยาลัยเรียนรู้กับชุมชนได้อย่างต่อเนื่องนั้น ควรเชื่อมโยงภาคีหลายฝ่ายคือ ทั้งมหาวิทยาลัย ชาวบ้าน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมถึงภาครัฐ หรือฝ่ายอื่นๆอีกหลากหลายที่จะมาร่วมทำงานกับเราตรงนี้ครับ สอง คือ ทำให้ชาวบ้านพึ่งพาตนเองได้ จุดนี้เป็นจุดสำคัญ เพราะถ้าชาวบ้านไม่พึ่งพาตนเอง มัวแต่รอแบมือขอจากรัฐ ชุมชนไม่เข้มแข็ง แนนอนครับ ฉะนั้นทำอย่างไร เขาจึงจะพึ่งพาตนเองได้ และรู้จักแก้ปัญหาที่จะเกิดขึ้น สาม คือ การดำเนินการต่างๆ ควรอยู่บนพื้นฐานของชุมชน สร้างความมีส่วนร่วมให้กับชุมชน สร้างความร่วมมือระหว่างชุมชนและท้องถิ่น มหาวิทยาลัย ท้องถิ่น ชุมชน เชื่อมโยงเป็นญาติพี่น้อง เพื่อให้เกิดการจัดการ เกิดภาคีเครือข่าย โดยมหาวิทยาลัยเป็นผู้หนุนเสริมให้ความรู้ ส่วนชุมชนและท้องถิ่นเป็นผู้ปฏิบัติ สิ่งทีหลายคนได้พูดถึง คือ ชาวบ้านเก่งแต่ขาดกระบวนการจัดการความรู้ ผมเชื่อว่าคนไทยเก่ง มีความสามารถ แต่ไม่มีวิธีการจัดการกระบวนการเรียนรู้

นอกจากนี้มหาวิทยาลัยควรสำรวจปัญหาความต้องการชุมชน เพื่อนำมาเป็นฐานข้อมูลที่ใช้อ้างอิงในการพัฒนาชุมชนต่อไปได้อย่างต่อเนื่อง และสามารถใช้อ้างอิงกับหน่วยราชการ หรือกับองค์กรกับประชาชนได้ ต่อมาคือเรื่องการมุ่งให้ความสำคัญกับกระบวนการมากกว่ามุ่งผลสำเร็จของชิ้นงาน เพราะบางครั้งหน่วยงานบางแห่งที่เข้าไปในชุมชน เขามุ่งแต่การทำเพื่อให้ตัวเองได้ผลงาน แต่ไม่ได้มองว่า งานที่ได้มานั้น ไม่มีค่าต่อชุมชน

ในเรื่องกระบวนการมีส่วนร่วมระหว่างมหาวิทยาลัยกับชุมชนควรเป็นอย่างไร คือ จะต้องทำให้ชุมชนรู้สึกว่าเป็นเจ้าของโครงการ ทำอย่างไรที่จะปลูกฝังจิตสำนึกให้เขารู้สึกว่ามีส่วนร่วมเป็นเจ้าของ โครงการ สอง คือ ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมวางแผนตัดสินใจ ติดตามประเมินผล มีความใกล้ชิด เหมือนเป็นลูกเป็นหลาน ถ้าเราให้ความใกล้ชิดได้ เด็กมหาวิทยาลัยที่เข้าไปทำงาน ชุมชนเขาจะถือว่าเป็นลูกหลานของเขาแล้ว ทุกฝ่ายก็ได้ประโยชน์ ทั้งชุมชนและมหาวิทยาลัยจะได้ประโยชน์ทั้งสองฝ่าย คือ ได้คนละครึ่ง เป็นความสัมพันธ์แนวราบ ที่ชาวบ้าน อาจารย์ และนักศึกษามีความเท่าเทียมกันครับ ผมคงจบแค่นี้ครับ

ขอบพระคุณครับ นี่คือการถอดบทเรียนจัดการความรู้ ซึ่งเป็นการจัดความรู้องค์ประกอบทั้ง ๔ ส่วนอย่างครบถ้วน คือฝ่ายบริหาร คณาจารย์ นักศึกษา และชุมชนสังคม เราได้ใช้เวลาไปพอสมควรแล้ว ในโอกาสนี้ ขอเรียนเชิญอาจารย์หมอวิจารณ์ ได้กล่าวปิดการประชุมในบรรยากาศแบบบ้านๆครับ

เอกสารประกอบการสัมมนาแลกเปลี่ยนเรียนรู้การพัฒนาวิชาการสายรับใช้สังคม
วันที่ ๒๙ มิถุนายน ๒๕๕๕ ณ โรงแรมมิราเคิล แกรนด์ คอนเวนชั่น กรุงเทพฯ